

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, inserati. Knjištopna polti-vrstila (širina 88 mm) za nakrat 10 vin., večkrat po dogovoru.

47. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 13. junija 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne posiljitve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg številka 3/I.

Kranjska volilna reforma.

Odločitev se približuje. V kratkih dneh se snide kranjski deželni zbor, da izvrši volilno reformo. V pondeljek ima ustavni odsek sejo, da razdeli še volilne okraje in potem dobi zbornica gotovi načrt.

Važen trenotek se približuje za kranjsko deželo, a naši očetje domovine, žal, ne razumejo njegove važnosti. Tista reforma, ki jo je izdelal ustavni odsek, je tako žalostno izpričevalo za politično previdnost slovenskih poslancev, da se mora obžalovati narod, ki ga zastopajo tako kratkovidne stranke. Upanja je malo, le želja še ostane, da spozna deželnozborska večina še v zadnji uri, kako usodepolno napako misli storiti.

Volilna reforma, ki jo je izdelal ustavni odsek, je plod kompromisa. Kjer ni absolutne večine, ki bi brezpogojno lahko izvrševala svojo voljo, je pač kompromis edino sredstvo za praktično delo. A tudi, kjer vlada kompaktna večina, je previdno in priporočljivo, ozirati se na mnenje manjšin ter ga upoštevati. S tega stališča torej ne bi bilo ugovora proti kompromisu. Vendar pa ta ne sme nikdar segati tako daleč, da bi večina zatajila svojo voljo in da bi popolnoma obveljale zahteve manjšine.

Na Kranjskem pa se je zgodilo to. Žalostna slika se nam pokaže, če se oziramo na deželni zbor, kakor tudi, če gledamo po deželi. V zbornici imamo večino dveh slovenskih strank, ki sta se neprenehoma z vsemi svetinjami rotili, da jima je splošna in enaka volilna pravica ideal. To se ne da nikakor utajiti. Klerikalna stranka je obstruirala leta in leta, sklicevaje se na splošno in enako volilno pravico. Leta 1906 je vprizorila liberalna stranka obstrukcijo in je slovesno zatrjevala, da se bori za splošno in enako volilno pravico.

To so dejstva. Oba slovenska dnevnika ljubljanska jih izpričujejo na nešteti straneh in nobeno zavijanje jih ne zanika. A sedaj? Manjšina

zmaga in splošna, enaka volilna pravica, ki sta jo nosili slovenski stranki na svojih sčilih, se polaga v grob. Večina se je sramotno vklonila manjšini!

V deželi je vse, kar sploh politično živi, navdušeno za splošno in enako volilno pravico. Razven peščice nemških veleposestnikov se ji ne upira nihče. In cela dežela naj mirno gleda, kako plavajo njeni upi po vodi, dočim se uresničuje volja petdesetih fevdalcev!

V zgodovini parlamentarizma je to nezaslišan slučaj. Kranjskim poslancem je zgodovina pribrala dejstvo, da so imeli moč, pa jo niso hoteli porabiti. Kajti če bi bili slovenski poslanci hoteli, bi dobila dežela drugačno volilno postavbo.

Slabotneži se bodo seveda izgovarjali. Vse tiste fraze, s katerimi si bodo hoteli olajšati vest, že poznamo. Dejali bodo, da bi vlada ne sankcionirala splošne volilne pravice. Pripovedovali bodo, da bi veleposestniki lahko preprečili vsako reformo, ki jim ni všeč. In končno bodo zopet citirali, da je nekaj boljše kakor nič.

Toda vsi podobni izgovori so že ovrženi in poslanci, ki smatrajo boj za svojo nalogo, jih ne bi rabili. Če ima vlada zapovedovati, deželni zbor pa ponižno slušati, tedaj bi bilo boljše, da bi poslanci položili vladi svoje mandate pod noge. Saj niso jagnjeta, ki bi morala nositi grehe visoke vlade in odgovornost zanje. Kdor ukazuje, naj stopi s pozo zapovednika pred svet, ne pa, da se skriva za hrbte drugih. Če je vlada absolutna, naj se izkaže njen absolutizem.

Toda vlada ni gospodar, temveč organ, ki ima izvrševati voljo ljudstva, izraženo v sklepih legalnega zastopstva. Ako sklone deželni zbor splošno in enako volilno pravico, je prokleto dolžnost vlade, reči amen. Nihče ji ne brani, ugovarjati, dokler je kakšna stvar v stadiju posvetovanja. Ali njeni sveti ne smejo biti ukazi, sicer je načelo ustavnosti postavljeno na glavo. Ako pa nastane konflikt med vlado in med deželnim zborom, tedaj ne more biti naloga zbornice, da bi ga rešila s svojo kapitulacijo.

Kar se tiče veleposestnikov, vé pač vsakdo, da imajo v sedanjem zboru veliko moč zapreke. Toda kdor bi gledal samo na to točko, bi se moral za vso večnost odpovedati vsakemu napredku in vsaki reformi. Veleposestniki se upirajo splošni in enaki volilni pravici. Tembolj bi njeni zagovorniki morali poostrižiti boj, tembolj pridno bi morali iskati sredstev za zmago. To pa bi storili tem lažje, ker bi se lahko naslanjali na celo deželo, dočim nimajo veleposestniki nikogar za seboj, kakor neznatno četico svojih stanovskih tovarišev.

In da je nekaj boljše kakor nič, priznamo, če se absolutno ne more doseči vsega. A tedaj mora biti tisto, kar se sprejme nekaj, ne pa nič; če ne vse, mora biti pa največ, kar je sploh dosegljivo.

To, kar je sklenil ustavni odsek, je pa kot reforma nič.

Kaj se bo izpremenilo?

Klerikalci dosežejo absolutno večino v zbornici. To bi danes dosegli z vsako, količjak pošteno reformo. Da je večina kranjskega prebivalstva še zaslepljena in da vidi v «božjih namestnikih» tudi svoje politične komandante, je splošno znano. Liberalci ohranijo svoje mandate, če jih ne izgube nekoliko pri prihodnjih volitvah. Zanje ostane vse pri starem. Prav tako ostanejo veleposestniški mandati nedotaknjeni, a gospodje dobe še čudovito garancijo, da se nikoli, prav nikoli ne izpremeni volilni red brez njih dovoljenja. Teoretično je torej njih posestno stanje zajamčeno za večne čase.

Socialni demokrati hočejo čedni zavezniki zakleniti duri deželnega dvorca s sedmimi ključi. Stranka delavstva, ki bi ob splošni in enaki volilni pravici morala dobiti primerno, z ozirom na razmere v deželi ne ravno malo zastopstvo, bodi iztisnjena. Njena beseda bodi izključena iz deželnega zbora.

Izza vseh izkušenj je vendar komaj mogoče pojmiti, da bi mogla večina deželnega zbora sankcionirati tako kričečo krivico. Kako verjeti, da se morejo pozabiti vse, prav vse slovesne prisege?

PODLISTEK.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Slovincem.
Opomin vsem dobrim katoličanom.

II.

Naš krasni svet.

Mnogo je strank drugod in pri nas; bojujejo se, obrekujejo se, a nekaj jih končno vendar veže: svoje cilje imajo lepo pred nosom, da se jih doseže z roko — vsaj v mislih. Lahko se govori o njih namenih, ne da bi si človek moral preveč razbijati glavo. Kriz je pa s socialisti, kajti oni ne poznajo mej. Vse je za nič in kar svet bi prekucnili. Kdo je še slišal od liberalcev, nacionalcev, klerikalcev take besede: Socialna revolucija, nova družba, država bodočnosti?

Namreč: Kar se tiče «države bodočnosti», moramo resnici na ljubo priznati, da o njej navadno ne govorijo socialisti, temveč njih bojeviti nasprotniki, če jih n. pr. vprašujejo, kako se bodo v «državi bodočnosti» zidale hiše, kdo bo tam vzgajal otroke, kdo bo dobil lepo, kdo pa grdo ženo i. t. d. Socialisti sami so hujski. Oni namreč za bodočnost sploh ne priznavajo «države», temveč se jim sanja o nekakšni «svobodni družbi». To ni le anarhistična fraza, temveč komur se zljubi, čit

tati Marksa, Engelsa, Bebela i. t. d., se lahko prepriča, da hočejo odpraviti državo.

Na vsak način je «revolucija» beseda, s katero se naravnost bahajo. Sedanje družbo hočejo strmoglaviti — v tem oziru ni dvoma. Kdo je še slišal, da bi dobro vzgojen državljani veličal punt in prekucijo? Če vemo le to o socialni demokraciji, nam je jasno, da imamo opraviti s hudobijo.

Toda poslušajmo vendar, kaj pravijo socialisti. Nekam težko se je meniti z njimi, ker začenjajo kar od začetka sveta. Miroljuben rodoljub se spomni včasih na dijaška leta in je zadovoljen, če se ga ne nadleguje z rečmi, ki so davno pokopane in pozabljene. Socialni demokrat pa braka neprenehoma po preteklosti kakor kokoš po gnoju, češ, kdor hoče razumeti, kar je, mora vedeti, kaj je bilo.

In tako pravi:

Na svetu mine vsaka stvar, pa bo minila tudi sedanja družba. Ona ni od večnosti, torej tudi ne za večnost. Naše zemlje, našega solnca, celega našega svetovnega sistema nekdaj ni bilo in čeprav se bodo svetovi, ki jih vidimo, sukali še milione let po vsemirju, pride vendar čas, ko izginejo drug za drugim, da nastanejo zopet novi.

Navsezadnje — to je resnica, ki se lahko prizna. Učenjaki trdijo res take reči in jih dokazujejo. Še sveto pismo pravi, da je bil svet vstvar-

jen v šestih dneh, torej ga prej ni bilo. A kaj ima to opraviti s socializmom?

Čujmo:

Če svet ni večni in neizpremenljiv — pravi socialist — kako naj bi bila večna, neizpremenljiva, družba, prebivajoča na zemlji? Najprej je moralo biti bivališče za ljudi, potem so šele prisli ljudje — in sicer po dolgem, dolgem času — in ljudje šele so si osnovali družbo. A ker se se sami izpreminjali, se je morala izpreminjati tudi njih družba. Morala se je in v resnici se je. Ljudje, ki so tekali nagi po zemlji, ker niso imeli ne platna, ne sukna, ne igle, ne škarij, ljudje, ki niso našli gotovih hiš, miz in postelj, ljudje, ki niso znali užgati ognja, torej ne kuhati in ne peči, so morali živeti drugače kakor mi, ki nam služi para, plin in elektrika. Kaj so vedeli ljudje, ko so živeli po skalnatih brlogih, o gramatiki, o cerkvah, o gledališčih, kaj o šampanjcu, o svilnatih nogavicah in o literarni kritiki? . . .

Dobro, dobro. Saj vemo sami, da pred desetimi leti ni bilo električne železnice v Ljubljani in da izdelujejo v tobačnih tovarnah cigarete s stroji, dočim so jih prej sukali z rokami. Ampak to —

Ampak to, pravi socialist, nam kaže, da je tisto, kar je prišlo novega, izpodrinilo ono, kar je bilo starega. Kjer so nekdaj stale lesene koče, so danes hiše iz kamna in opeke. Lesene kajze so

Kako razumeti, da se združujejo najbolj nasprotni stranke edino v ta namen, da oropajo delavstvo vsakega glasu?

Slisali smo Šuštersiča, Kreka, Povšeta i. t. d., ko so z vso vneto zagovarjali splošno in enako volilno pravico. Čitali smo izjave liberalnega izvrševalnega odbora, v katerem sedi Tavčar, Triller, Novak i. t. d., slovesne izjave za splošno in enako volilno pravico. In sedaj se objemajo Tavčar s Krekom in Triller s Šuštersičem in teptajo v brat-ski slogi, kar so z zlatimi črkami pisali na svoje zastave!

Boj vseh proti delavstvu! Ali bo res obveljalo to geslo?

Vsi letošnji dogodki kažejo, da so gospodje pripravljeni na to.

Vendar jih svarimo še v zadnji uri. Igra z ognjem je vedno nevarna in gospodje se motijo, če mislijo, da so kranjski delavci ponižne ovčice, ki znajo samo molčati in trpeti. Mnogo je bilo res potrpežljivosti, a tudi ta ni brezmejna. Še je čas, da se gospodje spametujejo. Če ne more biti reforma gotova v dveh dneh, naj pa porabijo teden zanj. Kjer je dobra volja, tam se kmalu opravi dobro delo. Ako pa sklenejo tisto krivico, ki jo priporoča ustavni odsek, naj bodo prepričani, da se bo maščevala nad njimi, kajti ljudstvo jo bo spoznalo.

Proč z brezpravnostjo!

Za enake dolžnosti enake pravice!

Ljudstvo zahteva tudi za deželni zbor splošno in enako, tajno in direktno volilno pravico!

Če je zrelo za državni zbor, je zrelo tudi za deželni zbor!

Politični odsevi.

Proračun ministrstva za javna dela je proračunski odsek predložil državnemu zboru. — Potrebščine za novoustanovljeno ministrstvo znašajo 79.166.331 K, med temi je za delavska stanovanja 100.000 K. Odsekovo poročilo priporoča subvencije občinam za napravo vrtov za delavce. Pri poglavju »tujski promet« se označuje določeni kredit pol milijona kron za nezadosten, istotako ni dovolj 40 tisoč kron za reklamne namene. Poročilo pravi nadalje, da je potrebno z najbolj čitanimi svetovnimi časopisi skleniti pogodbo za sistematiško reklamo za povzdigo tujskega prometa.

se morale umakniti, da so se mogle zidati nove palače. Kar je, mine in rodi se novo. Saj tudi človek umrje, otroci pa narastajo.

Družba, v kateri živimo, je plod tisočintisočletnega razvoja. Najraznovrstnejše oblike skupnega življenja ljudi je gledal svet, a vse so morale izginiti, druga za drugo, da je nastal prostor za sedanjost. V jeseni popada listje z drevja, spomladi skopni sneg; kjer je bilo nekdanje morje, je danes suha zemlja; hrast se poseka in deske nastanejo iz njega; živali, ki so živele po širnih krajih zemlje, so izumrle; mesta je zasula lava in pepel iz ognjenikov; iz morja se vzdigne otok in celi kraji se pogrezajo v njem. Vse, vse se izpreminja, izginja. Edino naša družba, prav sedanja družba naj bi ostala neizpremenjena, nedotaknjena, taka, kakršna je, do sodnega dne? To se pravi, da bi moral obstati svet! Vse, kar raste, leze, hodi, bi naenkrat moralo dobiti večno življenje, ampak nič novega ne bi smelo priti vmes. Nobena misel se ne bi smela poroditi v glavi, ki ne tiči že v njej, vsaka iznajdba in vsako odkritje bi moralo biti izključeno, ničesar se ne bi smeli naučiti, ničesar ne pozabiti. Postati bi morali žive mumije, ki ne bi imele druge naloge, kakor varovati, kar je. Kajti če bi ostalo le življenje v nas, bi bile izpremembe nezogibne, ker življenje je izpreminjanje.

Morda pa — vprašuje socialist ironično — bi vendar radi živeli? Morda imamo celo voljo, živeti?

Zlodja! Tega pa vendar ne moremo zanikati. In — glejte! Že se spet smehlja:

— Torej imamo voljo, odpravljati staro in vstvarjati novo; torej hočemo izpreminjati, hočemo reforme. Še več: Hočemo revolucijo. Dalje.

Wahrmundova afera visi v zraku, kakor doslej. Liberalni učni minister Marchet je hotel biti poseben moder in rešiti zadevo z enim udarcem. Poklical je profesorja Wahrunda na Dunaj in mu je razodel, da ne sme imeti seminarov, kaj, ker so predavanja o cerkvenem pravu ustavljena. Profesor Wahrund je izjavil, da je smatral to samo kot mnenje učnega ministra; če je pa to ukaz, bo slušal in ne bo imel seminarov. Slavni minister je pač mislil, da je s tem zadeva skončana, češ, profesor Wahrund je sam popustil. Toda stvar ni taka; profesor Wahrund je le slušal ukaz, torej o njegovem svobodnem opuščenju ne more biti govora. Dijaska stavka pa s tem tudi ni ustavljena, temveč je dijaski odbor odločno izjavil, da traja dalje in da se store vse priprave, da se boj v najkrajšem času pootri. Pa če bi se junškemu liberalcu Marchetu tudi posrečilo, končati stavko s tem, da bi dal zaključiti letni semester, ne more biti rešen njegov položaj, kajti za zimski semester ima profesor Wahrund pravico, vnovič naznaniti svoja predavanja in tedaj mora vlada pokazati svojo barvo. Žalostno je pa, da trpe liberalne stranke tako slepomišljenje, ne da bi se zgenile.

V državnem zboru se nadaljuje proračunska razprava. V sredo je bila prva seja po binkostih in na njej so govorili od socialistov demokratov poslanci Jaroš, Skaret, Schrammel in Pagnini. Sodrugi Jaroš se je pečal zlasti z bolniškim zavarovanjem, ki je nezadostno. Dasi je bolniško zavarovanje že na robu bankrota, se dovoljuje neprenehoma vstanavljanje novih bolniških blagajn iz same protekcije. Vsak polžkus, izviti delavcem samoupravo bolniških blagajn iz rok, zadene ob skrajni odpor delavstva. Če se pravi, da se mora zavarovanje samostalnih krogov izvršiti sočasno s starostnim zavarovanjem delavcev, se izkazuje samostalnima slaba služba, kajti za zavarovanje samostalnih niso izvršene niti priprave.

Sodrugi Skaret je povdarjal, da živi delavstvo pravzaprav v trajnem izjemnem stanju. Pravica delavcev se lahko tepta z nogami, dočim nastane zaradi najmanjšega nacionalnega vprašanja takoj velika gibanja. Nekatere oblasti sploh ne smatrajo delavcev, če so v plačilnem gibanju, za enako-pravne s podjetniki, temveč mislijo, da nimajo druge naloge, kakor varovati podjetnike pred delavci.

Sodrugi Schrammel je govoril o solskih razmerah. Država ne stori za ljudsko šolstvo skoraj ničesar. Od sto otrok jih v Avstriji šest sploh ne pride v šolo. Krščanski nauk v našiholah ni nič drugega, kakor nauk v interesu kapitalistov. Socialni demokratje zahtevajo svobodno, neodvisno šolo ter svobodne, neodvisne, pošteno plačane učitelje.

Sodrugi Pagnini je govoril o tržaških razmerah. Usluženci ces. kr. glavnih skladišč dobivajo za težko, odgovorno delo slabo plačo. V vseh civiliziranih deželah se razvija zakonodajstvo v prid pomorskim delavcem, pri nas pa imamo na tem polju še zakone iz dobe Marije Terezije. Na ladjah spi po 36 ljudi na prostoru, na katerem ne bi stala dva konja iz cesarskih hlevov.

Profesor Schnitzer, o katerem se je poročalo, da se je podrgel Vatikanu, je brzojavil iz Japana, da je ta vest popolnoma izmašljena.

Ogrska volilna reforma. Glasilo madžarskih socialistov »Nepszava« piše, da je skrivnost, ki se z njo postopa z volilno reformo najboljši znak, da je reforma naperjena proti širšim masam prebivalstva. V tej volilni reformi, kolikor se je dosedaj izvedelo, so take določbe, da je volilna splošnost izključena, da sta nadalje izključeni volilna enakopravnost in tajnost in da ne bo reforma volitev decentralizirala. List pravi, da bodo milijoni delavcev pripravljeni, da se proti taki volilni reformi borijo do zadnjega diha.

Katoliška avtonomija na Ogrskem. Minister za uk in bogočastje, grof Apponyi, predloži te dni zbornici zakonski načrt o katoliški avtonomiji. Zakonski načrt ima namen podeliti avtonomijo tudi katolikom, da bodo tudi oni imeli svoje oblasti. Na prvem kongresu, ki se skliče jeseni, izdelajo statute in jih pošljejo vladarju v potrditev. Zakonski načrt o katoliški avtonomiji ima zagotoviti katolikom še širje polje glede ureditve šol in cerkvenega imetja.

Na obnem zboru »Zadunajskega kulturnega društva« je govoril nekdanji minister Szell: »Mi nočemo in ne bomo nasilno madžarizirali; kdor nam to očita, trdi neresnico in obrekuje madžarski narod (nedolžno jagnje!) Nočemo nikomur krajsati pravice na materni jezik in na svojo kulturo; mi hočemo samo to, da bi tudi ti državljani bili prijatelji madžarske državne ideje ter da bi poleg svoje materinske »sprejeli« tudi madžarsčino, kar bi bilo samo njima na korist.« Gospod Szell je za to, da bi bil politični primat Madžarom zavarovan obenem s kulturnim, češ, da samo tako more nastati ogrska država, ki bi se mogla upirati obdajajočim jo nevarnostim. Ta govor je za parado in govoren z namenom, da se nasuje malo peska v oči Evropi, katera gleda dandanes drugače na »viteški narod« Madžarov nego se pred nastopom Björnsonovim in Scotus Viatorjevim.

Volitve v srbsko skupščino so končane. Izvoljenih je skupaj 81 vladnih in 71 opozicijskih poslancev, potrebno je še 8 ožjih volitev, od katerih pripade polovica vladi, polovica opoziciji. Vladni položaj je po volitvah slabši nego je bil v stari

skupščini, v kateri je bilo 91 vladnih pristašev in 69 opozicijskih. Če upoštevamo oddane glasove, vidimo, da vlada nima večine prebivalstva za seboj, kajti pri izvršenih volitvah je bilo oddanih 225.464 glasov za opozicijo in samo 175.444 glasov za vlado. Kako se bodo stvari nadalje razvijale, je težko reči; mogoče je, da ministrstvo odstopi in da skupščina odkloni famozno trgovsko pogodbo z Avstro-Ogrsko.

Pri bulgarskih volitvah za sobranje je dobila vladna stranka večino.

Na slovanskem jugu se gode včasih reči, ki morajo grozovito skeleti naše rodoljubarske entuziaste. Prav sedaj se odigrava taka tragikomedija v Črni gori, ki je bila od nekdanj narodnjakom vzor slovenske države. Ker so poznali črnogorske razmere prav toliko, kolikor patagonske, ali pa še manje, so se kaj lahko navduševali. Verjetno je pa, da bi se bili navduševali tudi tedaj, če bi bili vedeli, da so Črnogorci večinoma velikanski trpini, ki jih nekoliko brezvestnih veljakov nesramno odira. Napravili so pri nas, ki smo precej daleč od Črne gore, glorio njenemu knezu in Slovenci imajo dolžnost verjeti, da se tam cedi med in mleko. Na vsak način je torej nerodno, če se naenkrat pokaže, da so tudi v tej »idealni slovanski državi« razmere, ki v svoji grdobici se prekašajo razmere v zapadnih kapitalističnih deželah. V Cetinju vodijo že dlje časa preiskavo proti celi vrsti ljudi, ki so obtoženi, da so pripravljali atentat na kuzaza. Kar izve javnost o tej preiskavi, je zelo zanimivo, a še bolj zanimivo mora biti, kar ostane javnosti skrito. V procesu se govori mnogo o bombah, o opoziciji, o anarhizmu i. t. d. Obtožencev se čitajo zapisniki, v katerih so baje priznavali strahovite zarote, a potem se navadno pokaže, da obtoženci v predpreiskavi še vedeli niso, kaj da so podpisali. Toda najhujši udarec je bil prizadet slovanskim občudovalcem zadnjič, ko je obtoženi Našović izjavil, da je bila zarota in da so jo pospeševali srbski prestolonaslednik in drugi oficijelni srbski krogi. Razume se, da je srbska vlada ogorčena protestirala, zahtevala je, da predsednik črnogorskega sodišča na javni razpravi zavrne sumničenje srbskih krogov, in zažugala je, da sicer srbski poslanec zapusti Cetinje.

Ne zdi se nam verjetno, da pride med Srbijo in Črno goro do vojne, ki bi povzdignila smešnost do najvišje potence. Ampak da je razmerje med obema slovanskima državicama tako »pristrano«, mora skeleti slovanska rodoljubarska srca, ki naenkrat ne vedo, ali naj posvetijo svoje simpatije knjazu Nikiti, ali kralju Petru. Kaj bi bilo, če bi Slovenci prevzeli posredovanje? Če znajo spravljati Ruse in Poljake, bi se jim menda tudi ta misija posrečila. In kako bi se tedaj lahko postavili!

Shodi.

Videm. 8. junija pop. se je vršil pri nas v gostilni g. A. Cetina za naše razmere obilno obiskan shod. Govorila sta sodr. M. Čobal iz Zagorja in Anton Kristan iz Idrije. Razpravljala sta o delovanju državnega zbora ter o raznih koristnih predlogih, ki jih je klerikalna večina zavrgla na škodo delavskega in kmetijskega prebivalstva. Po teh dveh govornikih so govorili še učitelj Rismal iz Rajhenburga in sodr. Danko iz Rajhenburga ter Martin Pondelak iz Vidma. Vnela se je živahna, obenem seve poučna debata, v katero sta posegla zopet sodr. Čobal in Kristan. Shod je trajal skoro tri ure in se končal na občo zadovoljnost. Uspeh tudi ne bo izostal!

Dobova (občina Veliki Obrez) pri Brezicah na Štajerskem. V ponedeljek 8. junija se je vršil pri nas jako lepo obiskan javen ljudski shod. Otvoril ga je sodr. Rottman, ki je bil izvoljen tudi za predsednika. Sodr. M. Čobal iz Zagorja je govoril o delovanju državnega zbora ter je z drastičnimi besedami pokazal, kako skrbje klerikalci za kmečko in delavsko ljudstvo. Sodr. Anton Kristan iz Idrije je nato poročal o ravnanju meščanskih poslancev pri zadnjih parlamentarnih glasovanjih. Rekrutni kontingent, rusinske zadeve, proračunska debata, nagodba i. t. d. — označil je celotno politiko buržoazije tako, da so poslušalci zadobili jasno sliko, kdo da zastopa interese delavskega in kmečkega ljudstva. Glasno odobravanje je pričelo, da soglašajo prisotni z govornikom. Ko je sodr. Rottman z lepimi besedami zaključil zborovanje, so se razšli zborovalci, zeledi, naj se prav kmalu vrši zopet podobno zborovanje.

Umetnost in književnost.

O bratovskih skladnicah je izšlo uradno poročilo za leto 1905. Tega leta je bilo bratovskih skladnic: V rudniškem okraju Celovec 17 s 4900 člani; Kutna gora 11 s 3231 člani; Moravska Ostrova 12 s 45.644, Hall 12 s 1183, Celje 13 s 5781, Ljubno 11 s 8283, Gradec 11 s 3286, Praga 9 s 21.482, Ljubljana 8 s 4489, Mies 7 s 6721, Elbogen 7 s 1965, Budějovice 7 s 1079, Krakov 7 s 6286, Plzeň 6 s 2199, Brno 6 s 5269, Wels 6 s 2423, Slani 4 s 4732, Falknov 4 s 6150, Stanislav 4 s 284, Drohobycz 3 s 2553, Komotov 1, Mostec z 27.640, Sv. Hipolit 2 s 662, Zader 2 s 1802, Toplice 1 s 24, Kaczyka 1 s 210 in Jaslo

1 z 2 člani. Proti bolniškim blagajnam je bilo omenjenega leta 47 tožb na razsodišče; tri tožbe so se preklicale, 14 se jih je uredilo s pogodbo, 19 se jih je odbilo, 2 sta se ugodno rešili, 12 se jih v onem letu ni rešilo. Zoper provizijske blagajne je bilo 779 tožb; 47 se jih je preklicalo, 11 se jih je rešilo brez obravnave, 147 s pogodbo, 21 se jih je odbilo zaradi nepravilnosti razsodišča, 274 se jih je sploh odbilo, 285 se je popolnoma, 8 deloma ugodilo. V planinskih deželah je bilo največ tožb v Celju (24) in v Gradcu (15). Ta statistika pač kaže, da bratovske skladnice niso zavodi, s katerimi bi bili rudarji lahko zadovoljni. Za reformo rudarskega zavarovanja je zadnji čas.

Sodrugji, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte „Rdeči Prapor“! povod za

Domače stvari.

Kranjski deželni zbor bo sklican v petek, dne 19. t. m. na dvodnevno zasedanje, da reši volilno reformo.

Zbor bosenskih socialnih demokratov je bil razpuščen po komaj poldrugurnem zborovanju, ko je bil podan predlog, naj se protestira proti izgonu zunanjih gostov. Natančnejše poročilo objavimo prihodnje.

Dr. Šušteršič je zgotovil svoje poročilo o kranjski deželnozborni volilni reformi. O ustanovitvi nove «splošne» kurije z 11 mandati in o potaženju ljubljanskih mestnih mandatov za dva, kakor tudi o ločitvi Ribnice od Kočevja smo že poročali. Razdelitev okrajev v splošni kuriji, ki je sedaj znana, dopolnjuje protidelavsko delo. Po Šušteršičevem poročilu bodo okraji razdeljeni skoraj do pike tako, kakor za državni zbor. En mandat v splošni kuriji dobi Ljubljana in sicer kot krajevna občina s tistim okolišem, ki ga ima ob času volitev. Ako bi se torej kakšna okoliščanska občina združila z Ljubljano, voli brez daljših odredb v splošni kuriji z Ljubljano. Ostali okraji so sledeči: 2. Sodni okraj Ljubljana brez krajevne občine Ljubljana; 3. sodni okraji Radovljica, Kranjska gora, Trzin; 4. sodna okraja Kranj in Škofja Loka; 5. sodna okraja Kamnik in Brdo; 6. sodni okraji Vrhnika, Logatec, Idrija, Cerkljica; 7. sodni okraji Postojna, Senožeče, Ilirska Bistrica, Vipava, Lož; 8. sodni okraji Litija, Višnja gora, Radeče; 9. sodni okraji Krško, Kostanjevica, Mekronog, Trebnje; 10. sodni okraji Kočevje, Velika Lašče, Ribnica, Zumeperk; 11. sodni okraji Metlika, Črnomelj, Novo mesto. Očitno so gospodje vzeli vspehe zadnjih državnozbornih volitev za podlago in skovali volilne okraje tako, da upajo na popolno izključitev socialno-demokratskega delavstva.

Volilno pravico v splošnem razredu priznava Šušteršičevo poročilo vsaki osebi moškega spola, katere je spolnila 24. leto svoje dobe, katere ima avstrijsko državljanstvo ter po določilih volilnega zakona od volilno pravice ni izključena ali izvzeta in katere ima v tisti občini vojvodine Kranjske, v kateri naj se izvršuje volilna pravica, na dan, ko se razpiše volitev, vsaj eno leto svoje stanovanjske (SS 66 odstavek 1, zakona z dne 1. avgusta 1895, drž. zak. št. 111.).

Dopolnilne volitve. Takoj, ko stopi novi kranjski volilni zakon v veljavo, se imajo razpisati dopolnilne volitve dveh novih poslancev mesta Ljubljana iz mestne kurije (§ 3. točka 1.) in poslancev splošnega volilnega razreda (§ 7. a). Vsi ti mandati ugasnejo enodobno z mandati že izvoljenih poslancev drugih volilnih razredov. Za kompletorično volitev dveh novih poslancev ljubljanskih v cenzuskuriji bo veljala še cela Ljubljana kot en sam volilni okraj.

Za volitve iz mestne kurije ima Ljubljana v bodoče dobiti štiri mandate in sicer bi se mesto razdelilo v dva okraja, ki bi volila vsak po dva poslance. Glede razdelitve okrajev pravi referentovo poročilo ustavnega odseka: Za volitev poslancev mest in trgov tver deželno stolno mesto Ljubljana dva volilna okraja in sicer a) volilni okraj mesto Ljubljana 1. b) volilni okraj mesto Ljubljana 2. Volilni okraj mesto Ljubljana 1 tvorijo mestni okraji II., III. in V. (Jakovski okraj, Dvorski okraj, predkraji: Hauptmanca, Hradeckýjeva vas, Ilovica, Karolinska zemlja, Orlove ulice, Črnavas, Dolenjska cesta. Volilni okraj mesto Ljubljana 2 tvorijo mestni okraji I., IV. in VI. (Šolski okraj, Kolodvorski okraj, Vodmat).

Vrv okrog vratu naj si polože liberalci. Ni manj ne zahteva novi načrt deželnega reda. O poslovanju deželnega zbora določa ta imenitni načrt sledeče: Prvosednik je dolžan skrbeti za vzdrževanje miru in reda med posvetovanji deželnega zbora in za to, da se varuje parlamentarna dostojnost. Motenje razprav deželnega zbora in pregreške njegovih članov proti parlamentarni dostojnosti kaznuje prvosednik s klicem «k redu». Ako eden ali več članov deželnega zbora hudo moti mir, se težko pregreši zoper parlamentarni red ali kruto žali deželni zbor ali prvosednika, smejo se dotični člani na dobo največ treh sej

izključiti iz deželnega zbora. Ako misli prvosednik, da je dan povod za izključenje kakšnega člana, ima sklicati disciplinarni odsek ter, če treba, prekiniti deželnozbornsko sejo. Disciplinarni odsek, ki se ustanovi za deželnozbornsko volilno dobo, obstoji iz petero članov in petero namestnikov. Za sklepanje v disciplinarnem odseku je potrebna navzočnost vsaj treh članov; predseduje odseku po letih najstarejši izmed navzočih članov. O izključitvi in o dobi izključitve sklepa odsek v tajni seji z večino glasov. Svoji razsodbi mora pridelati disciplinarni odsek razloge. Sklep disciplinarnega odseka ima predsednik deželnega zbora takoj v deželnem zboru razglasiti. Ako se glasi sklep disciplinarnega odseka na izključenje, pozove prvosednik dotičnega poslanca, da zapusti dvorano. Priziv zoper ta sklep na deželni zbor je nedopusten. Izključeni člani ne dobijo za dobo izključitve nobenih dnevnščin. Po domače povedano, se pravi to: Opozicija dobi nagobčnik in klerikalci smejo v bodočem deželnem zboru uganjati, kar hočejo. Jasno je, če se sprejme volilna reforma, da pridejo klerikalci z absolutno večino v deželni zbor, liberalci pa ostanejo v osemogli manjšini. Z govorjenjem in z glasovanjem ne morejo preprečiti nobenega sklepa klerikalcev in v skrajnem slučaju jim ostane edino sredstvo obstrukcije. Toda po Šušteršičevem načrtu vstane tedaj deželni glavar, izroči obstrukcionista disciplinarnemu odseku, v katerem imajo klerikalci seveda večino, in ta ga vrže za tri seje iz zbornice. Med tem pa klerikalci sklepajo, kar hočejo. Ta določba novega reda je umor vsake opozicije in če se sprejme, je bolje, da ne gre sploh nihče razven klerikalcev v zbornico. Seje deželnega zbora morajo tedaj postati navadne burke, govori opozicije pa bob ob steno. Če se ta določba ne odpre liberalcem oči, tedaj so jih zapustili vsi bogovi. Še preden imajo klerikalci absolutno moč v rokah, že kažejo, v kak namen jo nameravajo izrabljati. Menda se čutijo že tako močne, liberalce pa smatrajo za tako impotentne, da bodo brez boja nastavili krvnika, ki jih potem obglavi. Ali pa je zveza liberalcev s klerikalci že tako utrjena, da se ne boje več vzajemnih bojov? — Če sprejmejo liberalci še zdaj tako reformo, je pač najbolje, da pokopljejo svojo stranko. Boljši je samomor, kakor pa tako klavern pogin.

Plačilno gibanje brivskih pomočnikov se je končalo z delnim uspehom. Mojstri so v torek pri zadnjem pogajanju obojestranskih delegatov končno ugodili sledečim zahtevam: 1. Skrajsanje delavnega časa, in sicer tako, da se od 1. aprila do 30. septembra odpirajo brivnice razen ob nedeljah in praznikih in na dan pred praznikom ob pol 7. jutraj, od 1. oktobra do 31. marca pa ob 7. jutraj. Zapreti se morajo brivnice točno ob 8. zvečer. V soboto in dan pred praznikom traja delo do 9. zvečer. 2. Opoldan trideseturno pravzo — razen sobote in dneva pred praznikom — ki traja od pol ene do četrta na dve in se morajo brivnice ob tem času zapirati. 3. Štiri norme v letu, in sicer Sv. Štefana dan, Velikonočni ponedeljek in Binkoštni ponedeljek cel dan, na Rešnje telo pa od 9. dopoldan. 4. Zvišanje plače za deset odstotkov na dosedanje plače. 5. Vse te določbe veljajo tri leta ter stopijo v veljavo s 15. junijem in morajo biti obojestransko podpisane ter v delavnicah nabite na vidnem prostoru. — Delavstvo se opozarja, da se ozira na zgornja določila, posebno na delavni čas, ter naj ne hodi ob nepravem času k brivcu. Seveda je zdaj največ odvisno od brivskih pomočnikov, da se te pridobitve tudi izpolnjujejo. Njih naloga je, da vsakega tovariša, ki pride nanovo v Ljubljano, opozore, da se točno drži delavnega reda. V nasprotnem slučaju bodo v par mesecih tam, kjer so bili, posebno pri ljubljanskih razmerah, kjer se pomočniki zaradi «predobrih» razmer tako pogosto menjajo.

Društvo «Lastni dom». Ljubljanski časopisi poročajo približno tole: V nedeljo, dne 31. maja t. l., se je vršil v vrtnem salonu restavracije «pri Levu» osnovalni zbor družbe «Lastni dom». Sklicatelj g. Matej Stergar je pozdravil navzoče in je razložil namen in pomen te družbe, ki naj bi bila registrovana občna stavbna zadruga z omejeno zavezo. Iz njegovega govora smo posneli, da hoče družba svojim članom poskrbeti lastne hiše z vrtom in dvoriščem, na kmetih s poljem; najemnine prosta stanovanja, tudi za dediče najcenejša stanovanja sploh: dela nezmožnim, ubogim, prosta stanovanja s popolnim preskrbljenjem: živila, kurjavo po najnižji (izvirni) ceni. Družba ima lastne mesnice, pekarnice, mlekarne, zaloge in prodajalne tudi drugih vsakdanjih potrebščin. Družba zida članom hiše na svoje stroške, ali pa na njih lastne stroške zadrugne hiše, kjer oddaja stanovanja v dosmrtno prebivanje, v navadni najem; s tem se more združiti popolno preskrbljenje plačujočih oseb. Člani so: ustanovniki, plačujoči 200 K naenkrat ali v mesečnih obrokih po 20 K, deležniki, odplačujoči hišo ali stanovanje, podporniki: plačujoči na leto 2 K ali na mesec 20 h, upniki: posojujoči družbi denar brez obresti, vsaj 200 K naenkrat ali na mesec po 1 K, 20 K, ali če dajo kako zemljišče, stavbni material, inventar i. t. d. v zakup. Član je lahko vsakdo, ki ima državljanske pravice. Za otroke do desetega leta se plačuje 20 h, do 20. leta 40 h, do doletnosti 60 h na mesec. Če umrje otrok nedoleten, vrne družba vse vplačane

zneske, ravnotako vsakemu deležniku, če izstopi, la obveze proti družbi se morajo poravnati. Deležnik pa, ki v dotični pogodbi določeno stanovanje odplača, ga sme, posebno če nima postavno določenih dedičev, oddati v najem in porabiti dotično najemnino za se. Razvila se je jako živahna debata, koje so se osobito udeležili: poštini oficial g. Rak, solicator g. Christof, officiant Robida, uradnik deželne vlade g. Kamenssek in čevljarski mojster g. Toni. Sklenilo se je, sklicati nov osnovalni zbor, na katerem naj bi se izvolil pripravljalni odbor, ki bi imel nalogo, določiti pravila in vse potrebno ukreniti za občni zbor. — Bli smo naprošeni, naj objavimo tudi mi poročilo. To smo storili. Štejemo si pa tudi v dolžnost, svariti sodruga, naj se ne spuščajo v zvezo s tem podjetjem, ki je povsem brez resnohe. Svoje mnenje razložimo ob priliki bolj obširno; za danes opozarjamo na to, da je naravnost smešno, če si nalaga družba take namene, o kakršnih se govori v tem poročilu, ko mora biti otroku jasno, da si predlagatelj sami niso na jasnem, kaj pravzaprav hočejo in odkod naj dobé velikanška sredstva, ki bi bila potrebna za tako podjetje. Ne vemo, odkod so drugi listi dobili poročilo; prepričani smo pa, da bi se bili vsi smehljali, kakor se je moral smehljati naš poročevalec, če bi bili imeli svoje zastopnike na onem shodku.

Poizvedovanja o kolonstvu. Ministrstvo za poljedelstvo je začetkom aprila t. l. odposlalo posebnega poročevalca na informacijsko potovanje po Goriškem, Gradiškanskem, Istri in Dalmaciji, da se spričo številnih tožb prepriča o razmerah kolonstva, kako vpliva na poljedelstvo, na razmere veleposredstva in na socialni in gospodarski položaj kolonov. Informacije, nabrane od imenovanega uradnika, bodo tvorile šele podlago za nadaljno eventualno postopanje, ki naj odpomore konstatiranim neprilicnostim. Četudi so imela poizvedovanja le zgolj informativen namen, je bilo nekaterim veleposrednikom zato v povod, da so nastopili proti svojim, na vsej stvari povsem nedolžnim kolonom, bodi, da so jim odpovedali, bodi da so jim poslabšali pogodbene pogoje.

Znižane cene za vožnjo, kakor veljajo za vojake v uniformi, so dovolile vse avstro-ogrske in bosanske železnice, na katerih velja znižani tarif za uniformirane vojake, za one vojake, ki bodo dobili dopust ob žetvi. Pokazati pa morajo pri blagajni dopustni list, kateri je podpisan v dotični vojaški pisarni in stoji pred naslovom «Dopustni list» (sedaj še «Urlaubsschein») besedica «za žetev».

Požar v železniškem skladišču. Minulo nedeljo ob pol 12. uri po noči so začele v skladišču koroskega kolodvora južne železnice v Mariboru goreti smolnate baklje, ki so bile ondi shranjene. Ogenj je še pravočasno zapazil nočni čuvaj Zivinger. Poklical je požarno brambo južne železnice, ki je ogenj hitro pogasila.

Letošnji veliki manevri se bodo vršili prvič v tako velikem obsegu — med St. Petrom-Knezakom-Ilirsko Bistrico — pa tja do Jursičev. Moštva bodo okoli trideset tisoč; višji stabni častniki bodo stanovali v Ilirski Bistrici. Konec manevrov bodo v bližnji Istri. Če le ne bodo zopet tako «temeljiti» v izkoriščanju vojakov, kakor so bili lani na Koroskem.

Razmere v Beli Krajini. Pri letošnjem vojaškem naboru je bilo pozvanih v Črnomlju 585, v Metliki pa 435 mladeničev. Prišlo jih je na nabor v Črnomlju le 154 (26 32%), v Metliki le 101 (23 22%). Od doslihi fantov je bilo potrjenih v Črnomlju 37 (24 26%), v Metliki 23 (22 72%). Od 1020 pozvanih fantov jih je doma le 255, torej natanko 25%, vsi drugi si morajo v tujini iskati težavnega in nevarnega kruha. Bela Krajina zamore izmed vsakih 100 domačinov preživiti le 25, za ostalih 75 nima domovina kruha. Namesto da bi redila 1020 zvestih domačih sinov, priredi le — 255. To so številke, ki vpijejo na ves glas po pomoč! «Belokranjec», ki poroča o tem, poziva poslance, naj izposlušajo, da pridejo vsi potrjeni mladeniči iz Bele Krajine v nadomestno rezervo, zato da bodo lahko delali doma. Ali pa bo potem tistih 75 odstotkov Belokranjcev, ki gredo s trebuhom za kruhom, dobilo dela in zadostnega zaslužka doma? Slovenski fantje se vendar selijo v tujino, kar ne morejo dobiti kruha v domovini. Tega je treba poskrbeti, sicer nas bo res kmalu v Ameriki več kakor doma.

«Alkolin». Namestništva prepovedujejo po naročilu ministrstva za notranje zadeve prodajo nekega skrivnega sredstva «Alkolina» proti pijanosti, katerega prodaja «alkolinov» zavod v Kodanju na Danskem. Reklama in prodaja «alkolina» je tedaj proračunjena samo za izkoriščanje občinstva.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe krajske v Ljubljani se prične dne 1. julija 1908. Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja živine in mesa. Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem in naj ji priloži: 1. krstni list, 2. domovinski list, 3. šolsko spričevalo, 4. učno pričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru, 5. župnikovo ali županovo spričevalo o postenem vedenju. Ubožni prosilci, ki se ne morejo solati ob svojih stroških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prošilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih

prilog priložiti se: 6. ubožni list in 7. potrdilo, da je bil že 2 leti za kovaškega pomočnika. Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. junija 1908 pošljijo vodstvu podkovske šole v Ljubljani. Šola bo trajala do konca decembra 1908. Kdor dobro prestane preskušnjo, more po postavi iz 1873 leta dobiti patent podkovskega mojstra; brez preskušnje pa sedaj nihče ne more postati podkovski mojster. Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za življenje in za stanovanje ter za potrebe šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno plačo v šolskem poslopiju. Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na Poljanski cesti št. 63.

Strokovni pregled.

Poročilo delovanja rudarske zadruge v Ljubljani za leti 1906 in 1907 je izšlo v posebni knjižici v slovenskem in nemškem jeziku. Iz nje je posneti v glavnem delovanju I. skupine, dočim je delovanje II. skupine bolj po mačehovsko obdelovano. Vzrok je v tem, ker stroške za tisk in drugo nosi le prva skupina...

Državna konferenca rudarskih zadrug, ki je zborovala pretečenega meseca na Dunaju, se je pečala z rudniškim nadzorstvom ter je sprejela sledečo resolucijo:

«Zadružni delegatje morajo izreči svoje začudenje, da se vlada še ni polotila že večkrat obljubljenih reforme rudniškega nadzorstva. Zdi se, da vlada preveč popušča uporabi rudniških posestnikov, ki se iz lakote za profitom upirajo vsakemu nadzorstvu. Konferenca stoji na stališču, da je zdravje in življenje tisočeri rudarjev važnejše od profitarstva podjetnikov. Konferenca poziva torej vlado vnovič, naj čimprej predloži državnemu zboru zakon o rudniških nadzornikih za varstvo rudarjev. Ta zakon mora v svojih najvažnejših delih obsegati:

Nastavljene rudniške nadzornike ima plačevati država in podrejeni imajo biti izključno pristojnemu ministrstvu. Od ministrstva imenovanim nadzornikom so pridružiti izmed delavcev v splošni volitvi izvoljeni delavski nadzorniki. Tuji te ima plačevati država. Rudniški nadzorniki morajo imeti primerno izvrševalno moč in imajo o svojem delovanju poročati samo pristojnemu ministrstvu za rudniške zadeve. Rudniško nadzorstvo mora biti tako obširno, da se vsako podjetje vsaj dvakrat na mesec lahko pregleda.

Mednarodna rudarska konferenca, ki se je vršila v Bruslju, je storila priprave za mednarodni rudarski kongres, ki je bil o binkošti v Parizu. Delegatje vseh dežel so se pritoževali zaradi slabe konjunktore. Belgijski in francoski delegatje so omenjali početje nemških premogarskih baronov, ki izvažajo ogromne množine premoga v tujino in s tem povečujejo bedo rudarjem. Belgijski delegatje so dokazovali, da prodajajo nemški kapitalisti premog v Belgiji za tri do pet frankov pri toni ceneje, kakor na Nemškem. Sklenilo se je, razpravljati o tem na mednarodnem kongresu.

Centralna zveza avstrijskih konsumnih društev sklicuje na 28. in 29. junija 1908 na Dunaj delegatje konsumnih društev na redni svoj občni zbor, katerega dnevni red bo: Poročila načelstva, tajništva, kontrole, razlaga zadružne potave pri sodiščih, izprememba zvezinih pravil, volitev načelstva in predlog distriktne zveze zapadnočeških kons. društev, da se izdaja poljudni zadružni časnik. — Takoj po občnem zboru zveze bo zborovanje «Velenakupne družbo avstrijskih konsumnih društev», na katerem se bo končno izpremenila sedanja oblika te družbe v «družbo z omejeno zavezo». — Dolžnost vsake delavske zadruge je, da je članica tako Centralne zveze avstrijskih kons. društev kakor «Velenakupne družbe avstrijskih konsumnih društev».

Berite!

Berite!

Citajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“
Cena 30 vinarjev.

H. Kirohsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.
I. del velja 2 kroni 80 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializem“.
Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.
Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.
Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“
Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi «Rdečega Praporja» v Ljubljani, «Naprejal» v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Izdajatelj in odgovorni urednik FRAN RAVIL.

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specijalna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

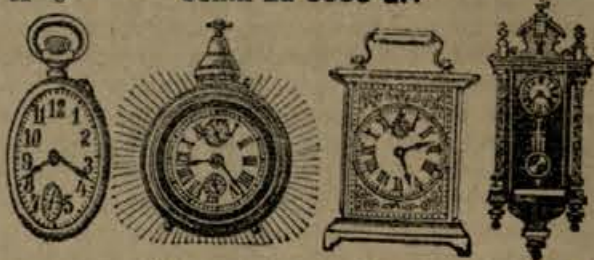
Thierryev centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, go redici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila naj se naslavlja na:

Sežninar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.
33—9 Zaloga večinoma po lekarnah.

Zastonj pošljem vsakemu in poštne prosto
12—8 cenik za 5000 ur.

	Krone		Krone		Krone
Rosk. Patent	3—	Budilka	240	J-Budilka	6—
Srebr. - Rosk.	8—	S svet. števil	3—	Z bitjem	8—
Železn. - Rosk.	7—	Z enim zvoncec	5—	Z godbo	10—
Srebr. z dvoj. plašč.	8—	Kuhinjska ura	3—	6 valcnov	12—
Pendel ura 70cm	7—	Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfi, 4. kr. preiskušeno od K 19—			
Z zvon. bitjem	9—	Zlatnina in srebrnina po originalnih tvorniških cenah.			
Z budilko	10—	Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamena ali pa se vrne denar.			
Z godbo	12—				

Maks Böhncl, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.

Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljena 1840.

5000 slikanih cenikov zastonj in poštne prosto.

Priznane najlepše šaljive bazare, kakor tudi vse slavnostne predmete za vrtno veselice, društvene znake, kuverte, številke za bazare in knjižnice, koriandoli, serpentine, rdeče nagelne, lampione, papirnate čepice, karte za šaljivo pošto, bloke, stambile dobavlja društvom najceneje

Wunibald Plann

Dunaj VI., Wallgasse 19 (poleg Raimundteater).

Lastno izdelovanje!

Zahtevajte znižani cenik!
Naročila čez 20 kron poštne prosto.
Plača se lahko tudi po veselici.

Otvoritev kavarne v Pulju.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjamo, da smo na novo otvorili «Ek's Kafe Verdi», pod imenom

„Kavarna Bralož“

Via Campo Marzo, ogel Genede.

Postreglo se bode z najboljšo kavo in z najfinjšimi likeri. 10—8 Vsaki dan sveže Puntigamsko pivo. Na razpolago so najvažnejši slovenski, hrvaški, italijanski in nemški časopisi in leposlovni listi.

Cene zmerne!
Postrežba točna!

Z odličnim spoštovanjem

Br. M. A. Bralož.

Gostilna „Leon“ v Ljubljani

Sredina št. 10 (v Prulah)

Podpisana se priporočata slavnemu občinstvu, os bito p. n. delavstvu za mnogobrojen obisk. Točijo se pristna slajerska vina in priljubljeno domače Auerjevo pivo. Dobra kuhinja. Postrežba točna in solidna. 10 3

Z odličnim spoštovanjem

Fani in Leon Pogačnik.

Važno za delavce in sploh za vse konsumente!

V «Založbi časopisa „Naprejal“ v Idriji» je te dni izšla brošura

„O konsumnih društvih“.

Njih pomen in važnost za delavsko ljudstvo.

Cena brošure je 20 vinarjev.

Kdor se zanima za zadružništvo, osobito za konsumna društva, mu bo ta brošura zelo dobro došla. V njej so uvrščeni najraznovrstnejši članki, ki govorijo o pomenu, važnosti in zgodovini konsumnih društev.

Sezite po njej!

KAVARNA

„Unione“

preje „Tedesoo“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

V življenju nikdar več 600 komadov samo gld. 1-65

1 krasno pozlačena preciz. ura z verižico s 3 letnim jamstvom, 1 moderna svilena kravata za gospode, 2 fina žepna robca, 1 prstan za gospode z imit. biserom, 1 elegantna broša (novost), 1 par gumbov z imit. brljanti, 1 žepno zrcalo, 1 denarnica, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprsni gumbi, vse double zlato s patentirano zapono, 1 album, 10 najlepših slik sveta, 3 šaljivi predmeti, velika veselost za stare in mlade, 1 nikelnasti tintnik, 20 važnih dopisovalnih predmetov in še 500 raznih predmetov, za dom neobhodno potrebnih. Vse skupaj z uro, ki je sama vredna tega denarja, velja samo gld. 1-65. Pošilja proti povzetju, ali če se denar naprej pošlje 3—3

Dun. cen. razpošiljalnica, P. Lust, Krakov 463.

Kar ne ugaja, se zamenja.

Proti klerikalizmu!

NABAVITE

Wahrmondova brošura
„Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost“
je ravnokar izšla.
Stane 70 vin. komad.

NABAVITE

Slovenski prevod je popoln, ker je preložen po interpelaciji poslancev sodruga Némeca in drugov ter po govoru poslanca sodruga Seitza.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.